

Nr 75.

Af herr **Jonsson** i Hökhult, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående förbud mot försäljning af brännvin.

Frågan om ävägabringandet af ett rusdrycksförbud i vårt land är så behjärtansvärd och trängande, att jag anser det vara min plikt att återupptaga och föra fram denna viktiga angelägenhet inför Riksdagen. Ingen annan fråga torde för närvarande vara mera allvarlig och starkare kräva en snar lösning än denna.

Vi ha icke råd att längre hålla på med rusdryckshandteringen i vårt land. Den kostar oss hundratals miljoner kronor årligen utan att lämna någon behållning eller frambringa några nya värden. Vi behöfva använda våra miljoner för produktiva företag, som skapa nya värden och ge full valuta genom att höja välståndet i landet. Det är orättfärdigt att förvandla de produkter, som Gud låtit växa för att människor och djur skola hafva näring däraf, till ett gift, som åstadkommer mycket större skada bland vårt folk än alla andra gifter tillsammans.

Rusdryckerna äro vårt folks farligaste fiender såväl för den enskilde som för familjen och för samhället. Ingen annan fiende har så djupt förnedrat, misshandlat och farit illa med vårt folk på så många sätt, som rusdryckerna gjort. De fördärfva både kropp och själ, och ändå har man tålt och tillåtit denna fiende att härja i vårt land bland vårt folk i århundraden. Genom att taga bort rusdryckerna skola vi utrota denna för människosläktet så skadliga brännande orm, som på ett förfärligt sätt sprider sitt gift bland vårt folk.

Det är efter min mening alldeles nödvändigt, att statsmakterna vidtaga betryggande åtgärder för samhällets befrielse från de alkoholhaltiga dryckernas gift, hvars verkningar sträcka sig jämväl in på efterkommande släkten. Då intet annat gift i vårt land skördat så många offer som rusdryckerna, kan alkoholen med skäl göra anspråk på att kallas gifternas konung.

Bort därför med rusdryckerna som njutningsmedel! Dessa dryckers natur är sådan, att de verka begär efter mer och mer: det ena glaset rusdrycker föder begär efter det andra. Vårt folk kan mycket väl undvara detta njutningsmedel; vi ha icke något behof af alkohol som dryck. Om bruket och vanan att använda rusdrycker icke funnes, skulle ingen känna saknad efter dem.

Bruket och vanan att använda berusande drycker äro alltså icke naturliga utan ha framkallats på onaturligt sätt. Ingen har kunnat visa, att bruket af rusdrycker som njutningsmedel har något egentligt värde eller är till någon nytta för människan. Men däremot få vi nästan dagligen se och erfara många stora skadegörelser och förluster, som rusdryckerna åstadkomma såväl beträffande de enskildas välstånd, hälsa och sedlighet som i fråga om landets ekonomi. Det behöfves inga andra bevis för nödvändigheten af rusdryckernas afskaffande än hvad vi själfva kunna se, om vi annars vilja se, hur det verkligen förhåller sig. Vetenskapsmännen, som studerat alkoholfrågan, säga oss dock därjämte, att en stor del samhällsjukdomar också ha sin rot och orsak i rusdrycksbruk, och att de anse allt arbete för dessas botande nära nog förgäfvets, så länge rusdrycker finnas att tillgå. Helt visst ha dessa drycker gjort mycket större skada än både krig och farsoter tillsamman. Vi göra stora uppoffringar och ansträngningar för att skydda oss för krig och sjukdomar, då böra vi väl också göra hvad vi kunna för att skydda oss för rusdryckernas elände, så mycket mer som det icke kräfvets något annat, än att vi endast afstå från rusdryckshandteringen. Ett sådant steg skall blifva till den allra största välsignelse för såväl den enskilde som för familjen och samhället.

Tack vare regeringens välbetänkta och förståndiga åtgärd att, då storstrejken utbröt, förbjuda vederbörande att tillhandahålla rusgifvande drycker, ha vi redan under mer än en månads tid fått pröfva på och hunnit få en liten försmak af det väntade permanenta rusdrycksförbudets många stora fördelar och välsignelser.

Det nämnda tillfälliga rusdrycksförbudet förde med sig många förmåner på många områden såväl för den enskilde som för familjen och samhället enligt de erfarenheter, som gjordes i vårt land under den tid rusdrycksförbudet varade, och att största delen af vårt folk med glädje och tacksamhet för detta rusdrycksförbud hyser den lifliga önskan och det hoppet till statsmakterna, att vi snart måtte få ett varaktigt rusdrycksförbud, under hvilket vi beständigt måtte få njuta samma goda förmåner. Äfven de äro många, som visserligen äro begifna på rusdrycker, men som dock intet hellre önska, än att dessa drycker blefve afskaffade, enär

de sakna kraft att motstå frestelsen att använda sådana drycker så länge de finnas att tillgå. Då den största delen af vårt folk nu vill blifva kvitt rusdryckshandteringen, vågar jag hoppas, att statsmakterna äfven skola inse behovet och fördelen af att rusdryckerna blifva undanröjda och med tillfredsställelse öfver att folket kommit till sådan insikt gå dess önskan till mötes genom att förbjuda såväl tillverkning som importering och försäljning af alla rusgifvande drycker.

Vi ha nu också genom rusdrycksförbudet under storstrejken fått bekräftelse på att ett rusdrycksförbud är möjligt att genomföra i vårt land, och att vårt folk mycket väl kan undvara rusgifvande drycker. Vi ha tillika så mycket större anledning att påskynda rusdrycksförbudets införande, som alla fördelarna af ett sådant förbud icke träda fram på en gång, utan tid kräfvades bland annat för att alla de skador, som rusdryckerna hittills åstadkommit, skola hinna blifva af naturen botade.

Det skall blifva en härlig tid, då människosläktet blifvit återställt ifrån alla de skador af olika slag, som rusdryckerna åstadkommit under den långa tid rusdrycksseden härskat öfver vårt folk, och då hälsa, krafter, lefnadsmod och arbetslust återkommit till människorna.

Visserligen försvinner icke allt ondt ur världen med att rusdryckerna komma bort. Det fanns nog åtskilligt ondt i världen, innan rusdryckerna kommit, och mycket ondt stannar nog kvar äfven sedan de afskaffats. Men allt ondt, som rusdryckerna åstadkommit och fört med sig, det kommer dock att försvinna, när rusdryckerna komma bort.

Likasom det nu är ådagalagdt, att vårt folk mycket väl kan undvara rusdryckerna, lika säkert är det också, att staten och de allmänna kassor, som ha inkomst från rusdryckshandteringen, kunna undvara denna inkomst. De kunna nog få medel till att fylla sina behof med från annat håll än genom rusdrycker.

Om vårt folk på grund af rusdrycksförbud sparar 115 å 120 miljoner kronor årligen, kan det utan tvifvel lättare betala en cirka 45 miljoner kronor högre skatt till staten och kommunerna än vi nu göra. Vi göra ju därvid i alla fall till att börja med en vinst på 70 å 75 miljoner kronor hvarje år, och när vi sedermera småningom till följd af rusdrycksförbudet komma att få betydligt minskade utgifter för fattigvård, sjukvård, hospitalsvård, fångvård och polisväsende m. m. m. blir vinsten ännu mycket större.

När alla utgifter, som förorsakas af rusdrycker, hunnit försvinna, komma vi antagligen i det närmaste att få lika mycket mindre utgifter för det allmänna, som vi nu ha inkomster från rusdryckshandteringen, och vi komma sannolikt ej att sakna dessa inkomster.

För att samhället i de allmänna kassorna skall få in omkring 45 miljoner kronor hvarje år af rusdryckshandteringen måste vårt folk förbruka rusdrycker för minst 115 å 120 miljoner kronor årligen. Kan det vara välbetänkt att låta ett sådant tillstånd fortfara och låta så stora summor offras på rusdrycker, hvilka blott skada och fördärfva människosläktet?

Men för att få in dessa 45 miljoner kronor måste vi offra äfven det som är dyrbarare och värdefullare än penningar. Vi få offra friden, kärleken och välnågan i många tusende hem. Vi få offra hälsans dyrbara gåfva för tusentals personer, en gåfva, som sedan ej kan återköpas för penningar. Vi få offra många af vårt lands förhoppningsfulla söner, många till kropp och själ rikt utrustade, men som genom bruket af rusdrycker ruineras och taga obotlig skada. Vi få offra många dyrbara människolif hvarje år; många tusende dö en förtidig död dels direkt och dels indirekt genom bruket af rusdrycker. Mycket mera, som jag icke kan eller behöfver nämna, få vi offra för att få in dessa penningar, som rusdryckshandteringen inbringar till det allmänna.

Kan det vara värdt göra dessa dyrbara offer för sådant ändamål? Nej och åter nej! Människorna ha ett allt för högt värde. Den skada de lida genom rusdryckerna kan ej uppvägas med penningar.

Staten anser sig äga all den rätt i förhållande till sina medlemmar, som statsändamålet fordrar, äfven om detta ändamål påkallar offer af människolif för statens värnande mot fiender. Skulle då icke staten äga också den rätt öfver sina medlemmar, som fordras för utfärdandet af ett förbud mot rusdryckshandteringen i vårt land, då ett sådant förbud påkallas för att värna samhället mot inre fienden, mot rusdryckerna, som beröfvat oss många gånger flera menniskolif än någonsin våra yttre fiender.

Samhällets medlemmar böra hafva så mycken frihet de kunna bruka. Men det har visat sig under den långa tid rusdryckerna varit i bruk bland vårt folk, att de ej kunna rätt bruka friheten med afseende på rusdryckerna. Därför är det statens plikt och skyldighet att inskränka friheten på detta område. Vi böra ordna vår rusdryckslagstiftning så, att vi få ett verkligt förbud för tillverkning, importering och försäljning af alla rusgifvande drycker med högre alkoholhalt än tre procent utom för medicinska, tekniska och vetenskapliga behof.

Människorna ha ett alltför stort värde för att utsättas för den stora frestelse, som tillhandahållande af rusdrycker medför. Så länge rusdrycker finnas att tillgå, åstadkommer vanans makt och århundradens bruk, att en stor del af vårt folk ej kan motstå begäret att använda dem. Människorna utgöra den dyrbaraste och värdefullaste egendom vårt land har,

och staten bör vara rädd om denna egendom och undanröja allt, som kan vålla den skada. Det är af större betydelse och värde för staten att hafva friska, sunda, starka och kraftiga medborgare än att ha tillgång till de miljoner, som staten och de allmänna kassorna årligen få in från rusdryckshandteringen.

I öfrigt åberopar jag för min framställning den motivering, som innehölls i en år 1908 af mig i Andra kammaren framburen motion nr 27 i samma syfte.

Jag inser mycket väl, att man bör gå försiktigt till väga vid införande af rusdrycksförbud, och detta äfven af den anledning, att icke en större rubbning plötsligt må åstadkommas i vår budget. För att så småningom kunna fylla den brist i statsinkomsterna, som uppstår genom rusdryckernas borttagande, har jag tänkt mig en öfvergångstid af exempelvis 20 år.

Jag är fullt öfvertygad om att t. ex. med en under 20 år successivt minskad alkoholhalt i rusdryckerna eller en på annat sätt ordnad indragning af desamma vårt folk så småningom skulle vänja sig att undvara dessa drycker.

Med ett rusdrycksförbud, som tilläte tillverkning och försäljning af drycker med en alkoholhalt af endast intill tre procent, vore mycket vunnet, och med nutidens högt utvecklade bryggarkonst kunde med så låg alkoholhalt en i alla afseenden välsmakande dryck åstadkommas.

Ordnandet af denna tjugoåriga öfvergångstid kan naturligtvis ske först efter en allsidig utredning. Denna utredning borde då särskildt omfatta, på hvad sätt inskränkning i tillverkningen och försäljningen lämpligast borde äga rum, huru den härigenom möjligen uppkomna bristen i statskassan skulle täckas, och öfverhufvud taget belysa allt, som sammanhänger med föreliggande fråga.

Ehuru min afsikt sålunda är att väcka förslag om införande af ett fullständigt tillverknings-, försäljnings-, och importförbud af rusdrycker, måste jag dock af formella skäl begränsa denna motion till förbud mot försäljning af brännvin, och vågar jag på grund af hvad här sålunda anförts vördsamt föreslå,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes snarast möjligt låta utreda och för Riksdagen framlägga förslag till ett sådant reglerande af rusdryckshandteringen i riket, att, efter en lämplig öfvergångstid, all försäljning af bränn-

vin må vara förbjuden till annat än medicinskt, tekniskt, eller vetenskapligt ändamål.

Stockholm den 25 januari 1910.

J. A. Jonsson.

I förestående motion instämma:

W. Bengtsson.

C. A. Danielsson.

Robert Johansson.

Carl F. Sjöberg.

Bernhard Nilsson.

E. Räf.

C. Wallentin.

Nr 76.

Af herr **Jonsson** i Hökhult, *om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående förbud mot tillverkning af brännvin.*

Under åberopande af hvad jag anförde i motiveringen till den af mig i dag afgifna motionen nr 75 i Andra kammaren vid innevarande riksdag, får jag härmed vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes snarast möjligt låta utreda och för Riksdagen framlägga förslag till ett sådant reglerande af rusdryckshandteringen, att, efter lämplig öfvergångstid, all tillverkning inom riket af brännvin